

Handläggare
Henrik Nerlund
Telefon: 08-50829767**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Lövholmen 12 m.fl., förslag till detaljplan, 2017-13571

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan i föreliggande form.

Ärendet

Föreliggande ärende innebär att verksamhetsområdet Lövholmen utvecklas till att bli en blandad stadsdel med omkring 1 800 bostäder, flertalet förskolor, delvis bevarade industribyggnader samt nya offentliga gator, parker och kajstråk. De nya stadsdelen får ett, i förhållande till omgivande bebyggelse, diagonalt gatunät och kommer att omges av en rambebyggelse som korresponderar med innerstadens höjdskala. Eftersom gatusektionerna görs smalare än innerstadens och de inre höjderna i stadsdelen accentueras av flertalet punkthus med höjder uppemot 24 våningar överträffas stenstadens täthet kraftigt. Tidigare planer för stadsdelen underställdes ett tidigt samråd under 2018 där rådet yttrade sig om förslaget (se bilaga).

Inledningsvis önskar rådet kommentera den förändring till det bättre som förslaget genomgått från det tidiga samrådet till dagens samrådskede. Såväl gatunät som volymer har utvecklats i en mer övertygande riktning, även om den övergripande frågan om områdets överexploatering kvarstår. Som rådet ser det är kombinationen av slutna kvarter och höga punkthus en typologi som är Stockholm främmande och som vid sidan av siluettpåverkan kommer att skapa trånga och mörka rum. Rådet ser hellre, liksom i det tidiga samrådet, att inspirationen tas från Stockholms innerstad med dess sammanhållna skala med bebyggelse i 5-7 våningar längs 18-12 meter breda gator. En ersättning av Cementas betongsilo med höghus är inte övertygande, däremot kan rådet eventuellt acceptera ett enstaka välstuderat hus som höjer sig över en samlad helhet.

Täta stadsdelar har många fördelar eftersom de minimerar behovet av bilar och skapar förutsättningar att utföra vardagens behov till

fots eller med cykel. På samma sätt skapar täta stadsdelar tillräckligt med människor att befolka stadsrummen, till gagn för såväl lokalt näringsliv som trygghet. Täthetsfrågan är dock komplex eftersom det krävs en jämvikt mellan fördelarna och de nackdelar som en allt för hårt driven exploatering innebär. I det aktuella förslaget finns tydliga nackdelar av detta slag, inte minst genom den minimala plats som beretts för förskolornas utemiljö. Dessa nackdelar kan mildras genom dels avlägsnandet av högdelarna och dels genom en mer modern syn på parkeringslösningarna. Stadsdelen bör gå före som fri från underbyggda gårdar med parkering. Den uppenbara fördelen av detta är, förutom att ett intensivt bilinnehav inte är nödvändigt i en tät stadsdel, att gårdarna kan planteras med stora träd och utgöra viktiga gröna miljöer vid sidan av de offentliga parkerna. Överlag behöver en så tät miljö som föreslås i Lövholmen fler träd, både på kvartersmark och som dungar i gatumiljön.

Skönhetsrådet finner det vidare positivt att flera av de kulturhistoriskt intressanta byggnaderna från industriepoken bevaras. Skönhetsrådet ser positivt på återbruk av äldre bebyggelse och föreslår att den t.ex. kan användas som lokaler för nya förskolor. En positiv effekt av detta är att förskolorna inte behöver dela gårdar med boende, samt att de också har förutsättningar att bli intressantare för barnen i relation till underbyggda kvartersgårdar. För att få en bredare förståelse i framtiden för platsens tidsdjup bör fler byggnader, också av yngre datum bevaras. Exempel på detta kan vara Nitrolackfabriken och Cementas verkstads- och personalbyggnader. Rådet anser vidare att Beckers förbandsfabrik inte bör byggas på som förslaget visar. Byggnaden bör få behålla sin volym i stadslandskapet, men en möjlig indragen takvåning.

Avslutningsvis vill rådet kommentera stadsdelens möte med omgivningen. Rådet anser att strukturen i det framtida Lövholmen med fördel kan utföras som mer sluten mot Lövholmsvägen och mer öppen mot kajen. Exempelvis behöver inte det som kallas kvarter 10 knäckas utan kan läggas ut som ett rektangulärt kvarter. Mot Liljeholmsviken är flikigheten i den föreslagna planen ett intressant sätt att skapa utblickar och mindre platsbildningar. Rådet vill inskräpa vikten av att kajstråket med dess strandpromenad utförs i en mer samlad form som håller ihop upplevelsen när man rör sig i rummet.

Bilaga till yttrande SR 2023/184

Dnr SR 2018/97

2018-05-28

Handläggare

Henrik Nerlund

Telefon: 0850829767

Till

Stadsbyggnadskontoret

Lövholmen 12 m fl, inbjudan till tidigt samråd om förslag till strukturplan, 2017-13571

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till strukturplan i föreliggande form.

Sammanfattning

Föreliggande förslag till strukturplan innebär en omvandling av Lövholmens industriområde till en tät stadsmiljö med i huvudsak bostäder och verksamheter. Marken ägs av tre privata fastighetsägare som önskar utveckla i storleksordningen 1 500 till 2 000 bostäder.

Lövholmens industriområde etablerades efter att den södergående stambanan tillkommit under 1860-talet. Läget invid Mälarens vatten och stationen vid Liljeholmen gjorde området gynnsamt för industrietableringar. Fram till inkorporeringen av Brännkyrka landskommun 1913 låg området dessutom utanför Stockholm och reglerades därför inte av de detaljerade stadsstadgorna. Detta har medfört att området utvecklats under lång tid med flera olika perioders fabriksbyggande, med verksamheter inom bl.a. färg, kolsyre- och betongindustri som välavläsbara näringsgrenar.

I förslaget till strukturplan presenteras sex koncept för framtidens stadsdel.

1. En grön koppling längs kajen.
2. En kontinuerlig fasad som i jämn skala och rytm skapa en helhet längs vattnet.
3. Det existerande gatunätet och riktningarna samt de befintliga fastighetsgränserna används i strukturen.
4. En mänsklig skala som respekterar sin omgivning.
5. Ett bra mikroklimat, med definierade gaturum för allmänhet och privata gårdar för boende.

6. En mångfald av urbana kvaliteter.

Skönhetsrådet instämmer i att dessa koncept är värdefulla för att skapa en god stadsdel. Rådet anser dock att det presenterade förslaget till volymer, exploatering och offentliga miljöer inte överensstämmer med målsättningarna i koncepten. Detta blir mycket tydligt i de två perspektiven som visar föreslagna volymer. Med en generell skala på upp till tio våningar med accenter uppemot 22 våningar strider förslaget mot intentionerna i såväl koncept två, fyra som fem. Genomförs förslaget skapas en exploatering högt över den goda täthet som finns i exempelvis innerstadens kvartersstruktur. Rådet befarar att förslaget ligger på ungefär den dubbla tätheten i relation till innerstaden, vilket riskerar att skapa en trång och oattraktiv miljö. Detta är särskilt anmärkningsvärt när det gäller de kommande skol- och förskolornas utemiljö. Den splittrade skala och front mot vattnet som föreslås bör helt omarbetas till en mer sammanhållen bebyggelse i den gängse kvartersskalan på 5-7 våningar.

Rådet anser att förslaget inte respekterar områdets möte med vattnet, genom att förutsätta ytterligare utfyllnader och ändå inte skapa en kvalitativ offentlig miljö. Detta strider mot koncept ett. Det framtida Lövholmens viktigaste offentliga rum bör vara ett generöst, grönt park- och kajstråk längs med hela stadsdelens möte med Mälaren. Till kajstråket bör trivsamma promenadvägar genom området kopplas. Inga byggnader ska läggas framför de kulturhistoriskt viktiga byggnaderna, exempelvis färgfabriken, som i så fall skulle tappa sin viktiga kontakt med kajen. Lövholmens industrihistoria är ett av områdets viktiga värden som även framgent bör vara avläsbar. Rådet anser att fler byggnader och konstruktioner bör bevaras och få nya användningsområden. En bevaransvärd anläggning som föreslås riven i förslaget, men som bör behållas är den tidigare kolsyrefabriken.

Sammanfattningsvis avser Skönhetsrådet att strukturplanens koncept är goda och användbara, men att förslaget inte rimmar med koncepten. Framför allt är det den överdrivna exploateringen som är problematisk. Lövholmen bör inte bli tätare än innerstaden utan i sin framtida kvartersstruktur utgå ifrån innerstadens täthet och skala i 5-7 våningar. Stor möda måste läggas på bättre offentliga rum och tillräckliga ytor för skol- och förskolebarn. Fronten mot vattnet behöver i sin skala en tydligare enhetlighet och en generös parkoch kajmiljö skapas som fortsatt framhåller de kulturhistoriskt intressanta industribyggnaderna, varav ett flertal bör bevaras, och deras koppling till vattnet.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Inga Margareta,Varg	2023-09-26
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2023-09-21